

KLT-valmennus Tilinpäätös

Mira Merikanto

1 Järjestömme noudattaa kilpailulakia

Kilpailulaki kieltää sellaiset sopimukset, päätökset sekä yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua tai joista seuraa, että kilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy.

Mikäli keskustelu liittyy kiellettyyn teemaan, kaikkien osallistujien tehtävä on lopettaa keskustelu. Emme keskustelee seuraavista teemoista, jotka sisältävät jäsenen luottamuksellista tietoa:

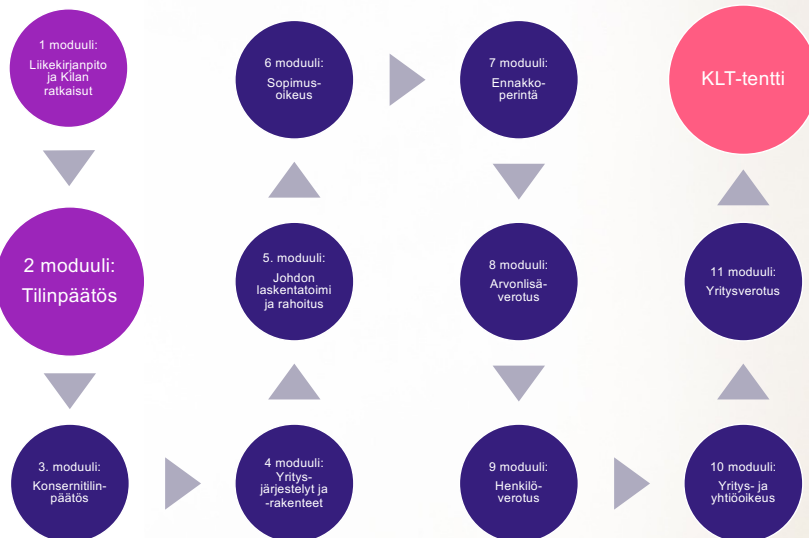
- Yksityiskohtaiset sopimusehdot
- Toimittajat, asiakkaat
- Tarjoukset
- Tuotantomäärät
- Laajentumissuunnitelmat, jotka eivät vielä julkisia
- Muut tulevaisuudensuunnitelmat (esim. T&K-panostukset, tuotantoseisokit)

- Alan yleinen hintataso ja siihen vaikuttaminen
- Hinnoittelukäytännöt ja –mekanismit
- Osto- ja myyntihinnat
- Markkinaosuudet
- Kustannukset
- Kannattavuus
- Yhteiset boikotit

Tilinpäätös

Mira Merikanto

2

3 Kurssin sisältö

Tenttilukemistona:

- **Liikekirjanpito** Leppiniemi – Kaisanlahti – Tikkanen
Alma Talent Päivityvät hakuteokset
Digiteos
- **KILAn ratkaisut 1998–**
Leppiniemi – Kaisanlahti – Tikkanen
Alma Talent Päivityvät hakuteokset
Digiteos

4 Tavoitteita

1. Kirjanpitolaki

- Oppia lukemaan lakia
- Tunnistaa ryhmittely ja mitä löytyy mistäkin
- Ymmärtää, miten laki säätelee tilinpäätöstä

2. Pien- ja mikroyritysasetus

- Oppia liitetietojen merkitys tilinpäätöskokonaisuudessa
- Tunnistaa, missä tilanteissa liitetieto tulee antaa
- Ymmärtää, kuka PMA:ta saa soveltaa

3. Tilinpäätöksen antama oikea ja riittävä kuva

- Oppia oikean ja riittävän kuvan merkitys tilinpäätöksen lukijalle
- Tunnistaa, mitkä kaikki seikat vaikuttavat oikeaan ja riittävään kuvaan
- Ymmärtää olennaisuuden merkitys

5 Hyvä kirjanpito

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

6 Kirjanpitolaki

- 1 luku – Yleiset säännökset
- 2 luku – Liiketahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto
- 3 luku – Tilinpäätös ja toimintakertomus
- 4 luku – Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät
- 5 luku – Arvostus- ja jaksotussäännökset
- 6 luku – Konsernitilinpäätös
- 7 luku – kumottu (tähän tulossa päivityksiä v. 2024)
- 7 a luku – Kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan laadittava tilinpäätös ja konsernitilinpäätös
- 8 luku – Erinäiset säännökset
- 9 luku – Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

8

KPL luku 3 Tilinpäätös ja toimintakertomus

- Tilinpäätöksen sisältö
- Toimintakertomus
- Tilinpäätöksen antama oikea ja riittävä kuva
- Olennaisuus yleisenä tilinpäätösperiaatteena
- Muut yleiset tilinpäätösperiaatteet
- Lasku- ja maksuperusteisuuden oikaiseminen
- Kieli, valuutta, laatimisaika
- Päiväys, allekirjoitus
- Rekisteröintivaateet ja jäljennösten antamisvelvollisuus
- Tilintarkastus
- Tase-erittelyt

8.1.2024 ©Taloushallinto

9 **Harjoitustehtävä**

- 1) Mitä tarkoittaa oikea ja riittävä kuva?
- 2) Mitä tarkoittaa olennaisuus?
- 3) Mitä KPL määrittelemä varovaisuus edellyttää erityisesti?
- 4) Mitä tarkoittaa sisältöpainotteisuus? Kts. Myös Kila 2006/1775

Etsi lain määritelmät ja mieti myös käytännön esimerkkejä.

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

10 **1) Tilinpäätöksen antama oikea ja riittävä kuva (KPL 3:2§)**

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen huomioon kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus.

Liitetiedoilla täydennetään kirjausten esittämää oikeaa ja riittävää kuvaa

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

11 2) Olennaisuus yleisenä tilinpäätösperiaatteena (KPL 3:2a§)

- Tilinpäätöksessä esitettävä seikka on olennainen silloin, kun sen pois jättämisen tai väärin ilmoittamisen voidaan kohtuullisesti **odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.** Vaikka seikka olisi yksittäisenä epäolennainen, olennaisuuden arviointi tulee kohdistaa **kokonaisuuteen**, jos samankaltaisia seikkoja on useita.
- Kila 2014/1920 määrittää olennaisuus käänteisesti:
Ei-olennaisena on pidettävä sellaista tietoa, jonka poisjättämisen tai puutteellisen esittämisen ei voida olettaa vaikuttavan tilinpäätöksen käyttäjän tämän tiedon perustella tekemiin johtopäätöksiin; muita tietoja pidetään olennaisina.
- On siis yritys- ja tapauskohtaista, mikä on olennaista
 - Huomioi tulos, tase ja oman pääoman riittävyys
 - Tärkeää miettiä asiaa tilinpäätöksen ulkopuolisen lukija näkökulmasta

8.1.2024 ©Talouhallintoliitto

12 3) Varovaisuuden erityisedellytykset

KPL 3 luku 3§ 2 mom.

Muut yleiset tilinpäätösperiaatteet:

--Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu varovaisuus edellyttää erityisesti, että tilinpäätöksessä otetaan huomioon:

- 1) ainoastaan tilikaudella toteutuneet voitot; sekä
- 2) kaikki poistot ja arvonalennukset vastaavista sekä velkojen arvon lisäykset samoin kuin kaikki päättyneeseen tai aikaisempiin tilikausiin liittyvät, ennakoitavissa olevat vastuut ja mahdolliset menetykset, **vaikka ne tulisivat tietoon vasta tilikauden päättymisen jälkeen.**

Kts. Kila 2023/2052 Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta

8.1.2024 ©Talouhallintoliitto

13 4) Sisältöpainotteisuus

- Kirjauksien lähtökohtana on liiketapahtuman oikeudellinen muoto
- Jos kuitenkin oikeudellinen muoto ei tue tosiasiallista liiketapahtuman sisältöä, tulee mennä sisältö ennen muotoa – periaatteen mukaisesti
 - Esim. sopimukset, joiden sisältö onkin jotain muuta kuin sopimuksen otsikointi
 - Komissio- ja välityskaupan tilanteet
 - Leasing- ja vuokrasopimukset
- Kila on julkaissut aiheesta oma-aloitteisen lausunnon 2006/1775 Sisältöpainotteisuuden periaatteen soveltamisesta tilinpäätöksessä

Lukuvinkkejä

<https://tilisanomat.fi/kirjanpito/leasingvuokrasopimukset-ja-ifrs-16>

<https://tilisanomat.fi/kirjanpito-ja-verotus/sisaltopainotteisuus>

<https://tilisanomat.fi/kirjanpito-ja-verotus/komissiokauppa-valitysmyynti-ja-kaupintavarasto-kirjanpidossa>

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

14 Muut yleiset tilinpäätösperiaatteet (KPL 3:3§)

Tilinpäätöstä laadittaessa 2 ja 2 a §:n mukaisesti sekä tilinavausta tehtäessä noudatettaviin periaatteisiin kuuluvat:

- 1) oletus kirjanpitovelvollisen toiminnan **jatkuvuudesta**;
- 2) **johdonmukaisuus** laatimisperiaatteiden ja -menetelmien soveltamisessa tilikaudesta toiseen;
- 3) huomion kiinnittäminen **liiketapahtumien tosiasialliseen sisältöön** eikä yksinomaan niiden oikeudelliseen muotoon (sisältöpainotteisuus);
- 4) tilikauden tuloksesta riippumaton **varovaisuus**;
- 5) tilinavauksen perustuminen edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen;
- 6) tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioon ottaminen riippumatta niihin perustuvien maksujen suorituspäivästä (**suoriteperuste**);
- 7) kunkin hyödykkeen ja muun tase-erien merkittävän erän **erillisarvostus**; sekä
- 8) taseessa vastaaviin ja vastattaviin kuuluvien erien ja tuloslaskelmassa tuottojen ja kulujen esittäminen täydestä määrästäan niitä toisistaan vähentämättä, jollei yhdisteleminen ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi (**netottamiskielto**).

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

15 Liikevaihdon netottamiseen houkuttelevien erien esimerkkejä

- Maksutapojen provisiot
 - Myyntiin sidoksissa oleva kulu
 - Esim. liikevaihtoon sidottu vuokra tai proviisio
 - Yleistä mm. lääkäreillä, terapeuteilla, kampaajilla
 - Myynti kirjataan liikevaihtoon ja vuokra/proviisio joko ostoihin kokonaisuudessaan tai luonteensa mukaisiin eriin
 - Erilaiset läpikulkuerät, kuten
 - Pullopannit
 - Viranomaismaksut (esim. PRH käsittelymaksut)
 - Hyväntekeväisyyteen kerätyt rahat
 - Toisen yhtiön puolesta maksetut maksut (erillisyyhtiöperiaate)
- > otetaanko katetta vai onko kyseessä puhdas taseessa oleva läpikulkuerä?

8.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

16 KILA 1320/1995

”Hakija merkitsee toimeksiantajan puolesta maksamansa viranomaismenot **taseen vastaavien Muut saamiset-tilille** tai olennaisuuden periaatetta noudattaen omalle tilille siihen asti, kunnes hakija saa maksamansa viranomaismenot suorituksena velalliselta taikka toimeksiantajalta.

Mikäli käy todennäköiseksi, ettei hakija tule saamaan velalliselta tai toimeksiantajalta suoritusta viranomaismenojen kattamiseksi, merkitsee hakija viranomaismenot **kuluksi tuloslaskelmaan** sen tilikauden tilinpäätökseen, kun saamisen arvon alentuminen käy todennäköiseksi.”

8.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

Muuta huomioitavaa 3-luvusta

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

18 Tilinpäätöksen rekisteröinti

- KPL 3:9§ säädetään, kenen täytyy rekisteröidä tilinpäätös. Mm.
 - Osakeyhtiö (aina)
 - Avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö
 - Avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä on edellä mainittu yhtiö
 - Avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö tai tmi, joka on pienyritystä suurempi
- Annettavat tiedot:
 - Vahvistettu tilinpäätös
 - Osakeyhtiöllä voitonjakoa koskevat tiedot
 - Tilintarkastuskertomus, jos yhtiöllä on tilintarkastusvelvollisuus
 - Toimintakertomus, rahoituslaskelma ja konsernitilinpäätös, jos näiden laatimisvelvollisuus
- Annettava 8 kk sisällä tilikauden päättymisestä
- Rekisteröity tilinpäätös on julkinen asiakirja, jonka voi hankkia PRH:n nettisivuilta
 - Siksi halutaan esittää vain minimimäärä tietoa

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

19 Tilinpäätöksen sisältö KPL 3:1§

- 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan tase
- 2) tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman;
- 3) varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävän rahoituslaskelman, jos kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö; sekä
- 4) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot (*liitetiedot*).

Kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (*vertailutieto*). Jos taseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen.

20 Tilinpäätöksen sisältö KPL 3:1§

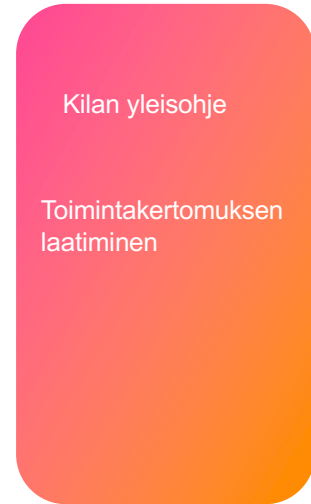
Tilinpäätökseen on liitettävä 1 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus, jos kirjanpitovelvollinen on:

- 1) julkinen osakeyhtiö;
- 2) sellainen osuuskunta tai yksityinen osakeyhtiö, joka ei ole mikro- tai pienyritys; tai
- 3) yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö.

Tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

21 Toimintakertomus

- Toimintakertomuksen sisällöstä määrätään KPL 3:1a §
 - Toimintakertomuksessa on mm. kuvattava kirjanpitovelvollisen:
 - 1) toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta;
 - 2) taloudellista tilannetta; sekä
 - 3) merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä.
 - Lähtökohtaisesti pien- ja mikroyritykset on rajattu laatimisvelvollisuuden ulkopuolelle
 - Jos kuitenkin jokin pykälässä tarkoitettu tieto on tarpeen pienyrityksen antaman oikean ja riittävän kuvan kannalta, tulee tällainen antaa liitetietona. Mikroyrityksiä suojaa ns. suojasatamasäännös

22 Case: tilinpäätöspohdintaa

1. Yritys on osa kansainvälistä konsernia. Yhtiön käyttämä yrityskieli on englanti. Suomen tyttären talouspäälikkää pyydetään valmistelemaan tilinpäätös englanniksi. Mitä vastaat?
2. Yhtiöllä on kauppaa euromaiden lisäksi Ruotsiin. Yhtiöllä on Ruotsin kauppaa varten oma pankkitili, jossa valuutat ovat kruunuissa. Miten kirjaat?
3. Yhtiön yksi hallituksen jäsen on riitautunut muun hallituksen kanssa. Hänen mielestään yhtiön tilinpäätös on virheellinen ja hän kieltäytyy allekirjoittamasta sitä. Miten neuvot?

23

Case: tilinpäätöspohdintaa

1. Yrityksen tulee laatia virallinen, julkaistava tilinpäätös suomen tai ruotsin kielellä (KPL 3:5§). Yhtiö voi toki lisäksi laatia sisäiseen käyttöön englanninkielisen version.
2. Kirjanpitoa varten kruunut muutetaan euroiksi (KPL 3:5§), lähtökohtaisesti Suomen pankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän kurssiin.
 - o Kts. Kila yleisohje Ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräiseksi
3. KPL 3:7§ mukaan yhtiön hallituksen on allekirjoitettava tilinpäätös. Hallituksen jäsen voi kuitenkin jättää erivän mielipiteen tilinpäätöksestä, joka tulee ottaa osaksi tilinpäätöstä niin vaadittaessa
 - o Jos hallitus on vaihtunut kesken tilinpäätöksen laadinnan, allekirjoittaja on uusi istuva hallitus

8.1.2024 ©TaloushallintoLiitto

24

Tase-erittelyt

- Tase-erittelyt = ymmärrettävä luettelo jokaisesta taseen tilistä ja sen sisällöstä
 - Tehtävänä varmentaa taseen sisältö
 - Hyvä tase-erittely EI ole nappia painamalla saatava listaus taseen vienneistä
- Laadittava tilinpäätökseen
 - Tase-erittelyjä ei kuitenkaan julkaista, vaikka ne ovat osa tilinpäätöstä
- Tase oikein = tuloksen tilit oikein
 - On suositeltavaa tehdä tase-erittelyt kuukausitasolla
 - Täsmäyttäminen on helppoa, kun tehdään vain yksi kk kerrallaan
 - Asiakasraportointi pohjautuu oikeisiin lukuihin
 - Tase-erittely on usein asiakkaalle selkeämpi ymmärtää kuin tase
- Tase-erittelyjen säilytysaika on 10 v tilikauden päättymisestä

8.1.2024 ©TaloushallintoLiitto

25 **Esimerkki tase-erittelyistä****HYVÄ TASE-ERITTELY**

- myyntisaamiset:
 - Yritys Oy, laskunro 378, 30.8.2023 1 500 €
 - K. Kuluttaja, laskunro 379, 15.12.2022 300 €
- Pitkäaikaiset saamiset:
 - Vuokravakuus Mallikatu 13 16 000 €
 - Vuokravakuus Teollisuuskatu 26 8 500 €
- Sijoitettu vapaa oma pääoma:
 - Outi osakas, 31.8.2023 26 000 €
 - Onni Osakas, 15.7.2022 26 000 €
- Palkkojen siirtovelat:
 - Tyel 2 300 €
 - Ryhe 250 €
 - Tapaturvamavakuutus 390 €
 - Työttömyysvakuutus 130 €

HUONO TASE-ERITTELY

- myyntisaamiset:
 - Myyntisaamiset 1800 €
- Pitkäaikaiset saamiset:
 - Pitkäaikaiset saamiset 24 500 €
- Sijoitettu vapaa oma pääoma:
 - SVOP 52 000 €
- Palkkojen siirtovelat:
 - Palkkojen siirtovelat 3 070 €

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KPL 4-luku

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

27 **KPL 4-luku Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät**

- Liikevaihto
- Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat
- Vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus
- Hankintameno
- Siirtosaamiset ja siirtovelat
- Pitkäaikainen saaminen ja velka
- Omat ja emoyrityksen osakkeet ja osuudet

LIIKE- VAIHTO

?

KIRJANPITOLAKI

4 luku 1§

Liikevaihtoon luetaan tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot, joista on vähennetty myönnettyt alennukset, sekä arvonnalisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot.

29 **Välittömästi myynnin määrään perustuvat verot?**

- Arvonlisävero
- Valmisteverot eivät yleensä perustu liikevaihtoon, vaan muuhun myynnin määrään
 - Jätevero painon mukaan
 - Alkoholi- ja alkoholijuomaverot juoman laadun, alkoholipitoisuuden ja litrojen mukaan
 - Muita valmisteveroesimerkkejä
 - Juomapakkausten valmistevero
 - Erilaiset polttoaineverot
 - Tupakkaverot
 - Virvoitusjuomaverot

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILA

LAUSUNNOT

2005 / 1761

"Jätevero samoin kuin muut valmisteveron luonteiset verot, jotka eivät perustu välittömästi myynnin määrään, luetaan kirjanpitovelvollisen liikevaihtoon ja vähennetään liiketoiminnan muina kuluina silloin kun vero suoritetaan."

"Siltä osin kuin mainittu vero on määrältään olennainen, tulee siitä antaa oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi liitetieto."

2022 / 2033

"Jotta liikevaihto kuvaisi kirjanpitovelvollisen itsensä aikaansaamaa myyntivolyyymiä vertailukelpoisella tavalla, on perusteltua käsitellä liikevaihtoon merkittäviä myyntituottoja netotettuina alkoholiveron määrällä bruttomyyntistä."

"Ollena isena pidettävää alkoholiveron määrää kantavan kirjanpitovelvollisen tuloslaskelmakäsittelyssä sovelletaan vastaisuudessa tästä lausunnosta ilmeneviä periaatteita aikaisemman lausunnon KILA 1761/2005 sijaan."

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

2022/2028

” -- ainoastaan ne kirjanpitovelvollisen omat suoritteet, jotka kirjanpitovelvollinen on toimittanut ja joista kirjanpitovelvollinen vastaa, ovat liikevaihdon perustana.

Sopimusehdoista ilmenee, ettei hakija ota vastuuta kevytyrittäjien suoritteista loppuasiakkaisiin nähden.”

2021/2018

”Hakijan asiakasyritysten toimittamien suoritteiden laskuttaminen asiakasyritysten puolesta hakijan toimesta loppuasiakkailta – ilman, että hakija on suoritteiden toimittajana suoritteesta vastuussa loppuasiakkaille – ei lautakunnan käsityksen mukaan ole hakijan omasta palvelumyynnistä saatavaa tuloa. Sen johdosta ei sitä tule merkintä myöskään hakijan itsensä tuloslaskelmaan tuotoksi.”

KILA

LAUSUNNOT

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILA 2023/2050

- Hakija pyysi lausuntoa siitä, tuleeko yhdistyksen käsitellä saamansa tekijänoikeuskorvaukset varsinaisen toiminnan tuotoissaan täysmääräisenä
- Kila lausui, että hakijan tulee itse arvioida, onko korvausten saannissa kyse läpikulkuerästä – Liitetietoihin selvitys brutto- tai nettoperiaatteen käytöstä
- Lausunto kuvaa hyvin liikevaihdon ja varsinaisen toiminnan tuoton määrittelyn hankaluutta tilanteissa, joissa suoritustuotanto ei ole täysin yhtiön omissa käsissä
- Käsittelytapaa valitessa on tärkeää pitää mielessä tilinpäätöksen ulkopuolinen lukija ja hänen mahdollisuutensa saada mahdollisimman todenmukainen kuva yhtiön tulontuottamiskyvystä ja taloudellisesta asemasta
- Vrt. Kilan aiemmat lausunnot laskutuspalveluyritysten liikevaihdosta

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

33 Jäsenkysymys – kenen liikevaihtoa?

Tuotteita valmistava yritys suunnittelee yrityksensä myynnin kasvattamiseksi ns. myyntitilitoimintaa.

Yritys toimittaisi tuotteitaan jälleenmyyjän myymälään veloituksetta. Kun jälleenmyyjä myy tuotteen loppuasiakkaalle, toimittaisi valmistaja uuden tuotteen jälleenmyyjälle tilalle. Vasta tässä kohtaa yritys laskuttaisi tuotteen jälleenmyyjältä.

Voiko tällaisen kaupankäynnin toteuttaa ”normaalein” myyntilaskutusäännöksiin vai onko kyseessä komissiomyynti?

34 Komissio- ja välityskauppa

- Tavaroiden ja palveluiden myynti ja osto voivat tapahtua asiamiehen, edustajan tai jonkin sähköisen kauppapaikan välityksellä
- Komissio- ja välityskaupassa myytävän tuotteen omistusoikeus ei siirry missään vaiheessa asiamiehelle
 - Eroaa siten ns. normaalista jälleenmyynnistä, jossa omistusoikeus siirtyy myyjä -> ostaja -> loppuasiakas
- Kirjanpidon ja arvonlisäverokäsittelyn osalta poikkeavat toisistaan
- Usein on varsin haasteellista määritellä, onko kyse kummasta tai ylipäätään kummastakaan
 - Sopimus keskeisessä roolissa
 - Myös asiakkaan saama ostotosite on tärkeä (kts. KHO 2019:1, jossa asiakkaan saamassa maksutositteessa oli selkeästi kuvattu mikä osa maksuista oli lääkärikeskuksen veloituksia ja mikä osa itsenäisenä ammatinharjoittajana toimineen lääkärin -> arvonlisäverovelvollisuus esteettisestä kirurgiasta oli lääkärillä)

35 **Komissio- ja välityskauppa**

- Komissiokaupassa asiamies toimii omissa nimissään, mutta päämiehen lukuun (päämies -> asiamies -> asiakas)
 - Asiakkaan näkökulmasta komissionääri toimii omissa nimissään
 - Vero maksetaan asiakkaalta peritystä kauppahinnasta
 - Vastaavasti päämieheltä tehty osto on vähennyskelpoinen
 - Asiamiehen kirjanpitoon kirjataan vastaavat tapahtumat
- Välityskaupassa asiamies toimii päämiehen nimissä ja lukuun (asiamies -> päämies -> asiakas)
 - Asiakkaan näkökulmasta välittäjä myy päämiehen tuottamaa palvelua tai tavaraa
 - Vero maksetaan vain välityspalkkiosta
 - Asiamiehen kirjanpitoon kirjataan vain provision osuus

36 **ASIAMIEN, KOMISSIOKAUPPA**

	Myyntisaamiset		Ostovelat		Liikevaihto		Myynti	
					Komissio-ostot		debet	kredit
					debet	kredit		
1.				124	100			
2.	124							100
3.		124						
4.	24,8					20		
5.		24,8		124				
		Pankki		Myyntin alv-velka		Ostojen alv-saaminen		
1.					24			
2.				24				
3.	124							
4.						4,8		
5.		99,2						

Liikevaihdon lopullinen määrä
20 €

Komissio-ostot kirjataan omalle kirjanpidon tililleen, joka **sisältyy** liikevaihtoon

Arvonlisäveroilmoituksella komissio-osto kuitenkin ilmoitetaan ostoissa

1. Päämiehen lasku 124,- sis. alv
2. Asiamiehen lasku loppuasiakkaalle 124,- sis. alv
3. Loppuasiakas maksaa 124,-
4. Asiamies laskuttaa päämiestä 24,80 sis. alv
5. Asiamies maksaa päämiehelle tämän laskun vähentäen oman laskunsa

Tilikarttamallin laatija:
Leena Rekola-Nieminen
TS 2/2023 Komissiokauppa, välitysmyynti ja kaupintavarasto kirjanpidossa

Liiketoiminnan muiden tuottojen määrittäminen

Liiketoiminnan muu tuotto on liikevaihtoon ja satunnaisiin tuottoihin kuulumaton tuottoerä, joka ei kuitenkaan kuulu myöskään rahoitustuottoihin.

Liiketoiminnan muu tuottoerä on tulkittava varsin laajasti. Siihen luetaan kaikki sellaiset tuottoerät joilla on yhteyttä kirjanpitovelvollisen suoritustuotantoon kuulumatta kuitenkaan siihen.

Tämän laatuiseksi yrityksen suoritustuotantoon liittyväksi toiminnaksi katsotaan myös käyttöomaisuuden myynnistä saadut tuotot. Jos tietty liiketoiminnan muu tuottoerä, lukuun ottamatta käyttöomaisuuden myynnistä saatua tuottoerää, sen sijaan on toistuvaa ja jo budjetoinnissa ennakoitavissa, tuottoerän luonne lähestyy jo varsinaista suoritustuotantoa ja tulee siten kirjata liikevaihtoon.

KILA 1254/1994

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

³⁸ Tässäkin rajanveto voi olla haasteellista, esimerkkejä

Erilaiset tuet ja avustukset

- Palkkatuki
- ELY, Business Finland
- Vakuutuskorvaus (muista jälleenhankintavarausten mahdollisuus)

Vuokratuotot

- Parturi-kampaamon vuokratuotot vs. sijoitusasunnon vuokratuotot

Saadut palkkiot

- Tilitoimiston saama provisio ohjelmistotalolta
- Rahapelituotot

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

39 **KPL 4-luku Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät**

- Liikevaihto
- Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat
- Vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus
- Hankintameno
- Siirtosaamiset ja siirtovelat
- Pitkäaikainen saaminen ja velka
- Omat ja emoyrityksen osakkeet ja osuudet

40 **KPL 3:3§ Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat**

- Taseen vastaavien erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin käyttötarkoituksensa perusteella
 - Pysyviä ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Muut vastaavien erät ovat vaihtuvia
- Käyttötarkoituksen määrittelyssä tarvitaan usein asiakkaan apua
 - Yhtiö hankkii pörssiosakkeita. Ovatko ne pysyvien vastaavien sijoituksia, vaihto-omaisuutta vai rahoitusomaisuutta?
- Huomioi myös KPL 5-luvun aktivointisäädökset: *Tuotoista vähennetään kuluina ne menot, joista ei todennäköisesti enää kerry niitä vastaavaa tuloa, samoin kuin menetykset.*
 - Onko kyseessä ylipäättään aktivoita hankinta?
 - Yhtiö hankkii kalustoa. Tuottaako kalusto tuloa useana tilikautena?
 - Yhtiö teettää remontin toimitilaansa. Tuottaako remontti tuloa useana tilikautena?

41 **Pienyrityksen tase, vastaavaa (PMA)****A PYSYVÄT VASTAAVAT****I Aineettomat hyödykkeet**

1. Kehittämismenot
2. Aineettomat oikeudet
3. Liikearvo
4. Muut aineettomat hyödykkeet
5. Ennakkomaksut

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet,

erikseen kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, jotka on aktivoitu kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti

2. Rakennukset ja rakennelmat,

erikseen kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, jotka on aktivoitu kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti

3. Koneet ja kalusto
4. Muut aineelliset hyödykkeet
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

III Sijoitukset

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä
3. Osuudet omistusyhteisyhteisöissä
4. Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä
5. Muut osakkeet ja osuudet
6. Muut saamiset

B VAIHTUVAT VASTAAVAT**I Vaihto-omaisuus**

1. Aineet ja tarvikkeet
2. Keskeneräiset tuotteet
3. Valmiit tuotteet/tavarat
4. Muu vaihto-omaisuus
5. Ennakkomaksut

II Saamiset, erikseen pitkäaikaiset

1. Myyntisaamiset, erikseen pitkäaikaiset
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä, erikseen pitkäaikaiset
3. Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä, erikseen pitkäaikaiset
4. Lainasaamiset, erikseen pitkäaikaiset
5. Muut saamiset, erikseen pitkäaikaiset
6. Maksamattomat osakkeet/osuudet, erikseen pitkäaikaiset
7. Siirtosaamiset, erikseen pitkäaikaiset

III Rahoitusarvopaperit

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Muut osakkeet ja osuudet
3. Muut arvopaperit

IV Rahat ja pankkisaamiset

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

42 **Case: asunto-osakkeet taseessa, vaihtuvia vai pysyviä vastaavia?**

A) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoituksena on remontoida huoneisto ja myydä se heti pois.

B) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoitus on remontoida huoneisto ja vuokrata se.

C) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoitus on remontoida huoneisto ja alkaa harjoittamaan tilassa liiketoimintaa.

D) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoituksena on remontoida huoneisto ja myydä se heti pois. Huoneisto ei kuitenkaan mene kaupaksi halutulla hinnalla, joten yhtiö päätyy vuokraamaan sen.

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

43 **Vastaus: asunto-osakkeet taseessa, miten kirjaat?**

A) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoituksena on remontoida huoneisto ja myydä se heti pois.
-> vaihtuviin vastaaviin

B) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoitus on remontoida huoneisto ja vuokrata se.
-> pysyviin vastaaviin

C) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoitus on remontoida huoneisto ja alkaa harjoittamaan tilassa liiketoimintaa.
-> pysyviin vastaaviin

D) Yritys on ostanut osakehuoneiston. Tarkoituksena on remontoida huoneisto ja myydä se heti pois. Huoneisto ei kuitenkaan mene kaupaksi halutulla hinnalla, joten yhtiö päätyy vuokraamaan sen.
-> ensin vaihtuviin vastaaviin ja siitä pysyviin vastaaviin

8.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

44 **KPL 4-luku Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät**

- Liikevaihto
- Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat
- Vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus
- Hankintameno
- Siirtosaamiset ja siirtovelat
- Pitkäaikainen saaminen ja velka
- Omat ja emoyrityksen osakkeet ja osuudet

8.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

45 **Vaihto-omaisuus**

- Yrityksen omistamat tavarat tai palvelut, jotka on tarkoitettu myytäväksi sellaisenaan tai jalostettuna
- Jaetaan seuraaviin eriin:
 - Aineet ja tarvikkeet
 - Keskeneräiset tuotteet
 - Valmiit tuotteet ja tavarat
 - Muu vaihto-omaisuus
 - Esim. keskeneräinen suunnitteluprojekti
 - Ennakkomaksut
- Taseen varaston arvo muodostuu ostojen ja varaston muutoksen kautta
 - Huomioi myyntitilit yms järjestelyt, jossa yrityksellä on tavaroitaan varastoituna omien tilojen ulkopuolelle
- Usein pienissä yrityksissä ei huolehdi riittävästi varaston kiertonopeudesta
 - > seikka, jolla voi merkittävästikin parantaa yrityksen likviditeettiä ja yleistä kannattavuutta

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

46 **Varaston muutos**

Kirjataan varastokirjanpidon ja/tai inventaariolistan perusteella

Tilinpäätöksen varaston muutos tulee varmentaa allekirjoituksella

Varasto arvostetaan alimman arvon mukaan, varovaisuuden periaatteesta johtuen

Valitaan seuraavista pienin:

- Hankintameno
- Tilinpäätöspäivän todennäköinen jälleenhankintameno
- Tilinpäätöspäivän todennäköinen myyntihinta

KPL mukaan lähtökohtaisesti hankintameno määritellään first in, first out – periaatteella (fifo)

Voidaan käyttää myös:

- lifo
- Keskihankintahinta
- (Kts. KPL 3:5:4 §)

Lukuvinkki: <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/miten-tilinpaatokseen-saadaan-varastolle-oikea-arvo>

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

”Varasto ylös, tulos ylös –
varasto alas, tulos alas”

48 **KPL 5:6:3 §**

- ”Vaihto-omaisuuden aineisiin tai tarvikkeisiin kuuluvat samanlaiset ja **hankintamenoiltaan vähäiset** hyödykkeet, joita kirjanpitovelvollinen hankkii jatkuvasti siten, että niiden **määrän ja yhteenlaskettujen hankintamenojen muutokset ovat vähäisiä**, saadaan merkitä taseeseen samaan rahamäärään tilikaudesta toiseen.”
- Jos siis yrityksellä on pieni varasto, jonka arvo ei juuri muutu, inventaariolle ei ole tarvetta
 - Esim. Korjausompelimo, jossa jatkuva perusvarasto ompelutarvikkeita ja kankaita

49 **Case: vaihto-omaisuuden käyttötarkoituksen muutos**

Käsityötarvikeliike myy pientuotteiden ohella ompelukoneita. Yritys päättää laajentaa toimintaansa korjausompelun puolelle ja ottaa myytävistä ompelukoneista osan omaan käyttöönsä. Koneiden hankintahinta on 2000 € ja ulosmyyntihinta 4000 €.

Miten kirjaat muutoksen? Kts. KPL 5:19§

50 **Vastaus: Omaisuuksilajin muutos**

51 **Harjoitus: mihin kulu kuuluu?**

- Hakija (- - -) on tilioimisto, jonka asiakkaisiin kuuluu mm. kuljetusyriityksiä ja kaivinkoneyrittäjiä. Näissä ajoneuvoihin ja koneisiin liittyvät menot muodostavat huomattavan suuren osuuden juoksevista menoista. Tyypillisiä koneisiin liittyviä menoja ovat mm. polttoaineet, huolto, korjaukset ja renkaat. Kuljetusyriityksissä näihin kuuluvat myös ulkomaiset tiemaksut, lauttamaksut ja muut vastaavat maksut. Hakijan mukaan näiden menojen suuruus on suorassa suhteessa liikevaihdon laajuuteen. Lisäksi yritykset maksavat vuosittain toistuvasti mm. ajoneuvovakuutuksia, ajoneuvoveroja ja katsastusmaksuja.
- Miten kirjaisit ko. erät? Löydätkö Kilan lausunnoista apua pohdintoihisi?

52 **KILA 2010/1854 Hyvän kirjanpitotavan mukaisesta menettelystä ajoneuvoihin ja koneisiin liittyvien kulujen kirjaamisessa**

- Tuloslaskelman järjestys kuvastaa ajatusta siitä, että kulu merkitään sitä ylemmäksi tuloslaskelmassa, mitä välittömämpi on sen yhteys ulkopuolisille luovutettavien hyödykkeiden aikaansaamiseen asianomaisen kirjanpitovelvollisen liiketoiminnassa.
- Huolto- ja korjauspalvelut kuuluvat välittömästi palvelun aikaansaamiseksi tarvittaviin toimiin
-> ulkopuoliset palvelut
- Tiemaksut ja lauttamaksut ovat yleensä välitön osa kuljetuspalvelun tuottamista
-> ulkopuoliset palvelut
- Polttoaine- ja rengaskulut
-> aineet, tarvikkeet ja tavarat
sisältyvät myös vaihto-omaisuuteen, olennaisuuden periaatteesta johtuen ei ole yleensä tarpeen aktivoida tankissa olevaa polttoaineen määrää. Mikäli polttoaine kuitenkin aktivoidaan, mutta sitä jatkuvasti hankitaan lisää ja muutokset kokonaismäärässä ovat siten vähäisiä, voidaan hyödyntää KPL 5:6.3 §
- Ajoneuvovakuutukset, -verot ja katsastusmaksut puolestaan eivät liity tiettyyn palveluun tai tuotteeseen (kts. Kila 1999/1573)
-> liiketoiminnan muut kulut

Rahoitusomaisuus

- Rahoitusomaisuus = rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat (kuten rahoitusarvopaperit)
- Rahoitusarvopaperien ryhmässä esitellään sellaiset arvopaperit, jotka eivät ole
 - pysyviä vastaavia eli hankittu ”osta ja pidä” –mentaliteetilla
 - vaihto-omaisuutta eli hankittu aktiivista kaupankäyntiä varten
 - Verotuksessa eri ryhmiin kuuluvilla arvopapereilla on erilaiset tappioiden vähennysoikeudet
 - Muista kuitenkin, että kirjanpitokäsittely ei määrittele verotuksellista tulkintaa
- KILA 2012/1895 mukaan kryptovaluuttoja ei voida käsitellä kirjanpidossa rahoissa ja pankkisaamisissa, vaan ne esitetään rahoitusarvopapereiden ryhmässä
- KILA 2009/1836 ja KILA 2022/2031 mukaan kapitalisaatiosopimus tulee käsitellä pysyvien vastaavien sijoituksena

Rahat ja pankkisaamiset

- Yrityksen käytössä olevat rahavarat, joihin ei liity olennaista riskiä ja joita yhtiö itse hallitsee
 - Huomioi määräaikaistalletukset tai muuten rahojen nostoa rajoittavat talletusmuodot
 - Huomioi sijoitusportaaleissa olevat sijoittamattomat käteisvarannot erilleen sijoitetuista varoista
- Luottolimiittitili = pankkitili, jonka saldo saa mennä x € miinukselle
 - Tilinpäätöksessä siirretään velkojen ryhmään, huomioi myös liitetiedoissa
- Mikäli rahaa on kauden vaihteessa matkalla, voidaan käyttää esim. tiliryhmän 1990 tiliä
 - Esim. käteiskassa viety pankkiin 31.8., mutta näkyy pankkitilillä vasta 1.9.
- Käteiskassa kirjanpidossa saattaa sisältää varoja, mitä ei ole enää oikeasti olemassa tai summat eivät täsmää -> täsmäytä yhtiömuoto huomioiden

55 **Varausmaksut**

- Tietyillä toimialoilla on tyypillistä, että asiakas maksaa varausmaksun
 - Matkatoimistot
 - Kiinteistövälitys
 - Tapahtumajärjestäjät
- Varausmaksu katsotaan maksuhetkellä ennakkomaksuksi eikä myynniksi, vaikka sitä ei olisi velvollisuutta palauttaa (KILA 1994/1270)
 - Kirjataan taseeseen muihin velkoihin
 - Tuloutetaan vasta, kun suorite on luovutettu (tai tehty peruutus)
- Mikäli varausmaksu sopimusehtojen mukaan palautetaan, käytännössä yhtiö säilyttää asiakkaan varoja itsellään
 - Asiakasvarat tulee pitää erillään omalla pankkitilillään
 - Eivät ole osa yhtiön kirjanpitoa, mutta huomioidaan liitetiedoissa (KILA 1986/837)

56 **KPL 4-luku Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät**

- Liikevaihto
- Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat
- Vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus
- Hankintameno
- Siirtosaamiset ja siirtovelat
- Pitkäaikainen saaminen ja velka
- Omat ja emoyrityksen osakkeet ja osuudet

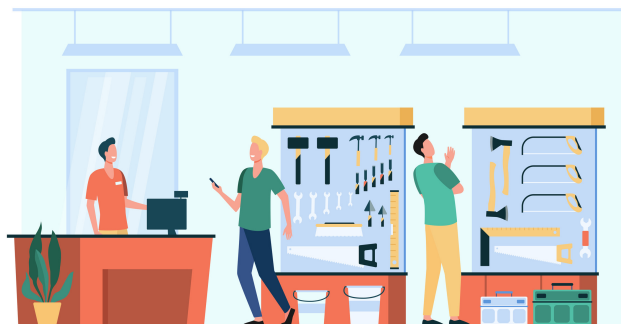

57 **Hankintameno**

- Hankintamenoon luetaan ensisijaisesti hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen kohdistuvat välittömät menot, joita ovat mm.
 - Hankintahinta (ostohinta)
 - Rahdit, tullit, kurssierot, vakuutusmenot ja asennuskulut
 - Asiantuntijakulut
 - kts. Kila 2015/1942, jossa hakija olisi halunnut kirjata vain osakkeiden hankintahinnan taseeseen ja asiantuntijakulut vuosikuluksi -> Kila totesi, että kaikki sellaiset menot, jotka eivät olisi syntyneet ilman ko. hankintaa, ovat osa hankintamenoja.
 - Varainsiirtovero

58 **Hankintameno**

- Jos hyödyke valmistetaan itse, välittömiin menoihin kuuluvat mm.
 - Raaka-aineet
 - Hankinnan liitännäiskustannukset kuten rahdit, tullit ja kurssierot
 - Alihankinta
 - Valmistukseen kohdistuneet palkkamenot sivukuluineen ja lomakertymiseen
 - Vaatii hyvän työajan seurannan
- Aktivoitavan hyödykkeen kulut jätetään omille kulutileilleen ja taseeseen aktivointi tapahtuu valmistus omaan käyttöön –tiliryhmän kautta

59 **Hankintameno**

- Välillisiä menoja saa lukea hyödykkeen hankintamenoon siltä osin, kuin ne kohdistuvat hankintaan
 - Tulee selvittää kustannuslaskelman avulla
- Välillisiä menoja voivat olla esimerkiksi
 - Korkomenot
 - Saa laskea osaksi hankintahintaa, jos ne ovat todellisia ja kohdistuvat hankintaan
 - Hanketta varten on otettu erillinen laina tai on muuten luotettavasti laskettavissa hankkeeseen kohdistuvan lainaosuuden korkomäärä
 - Henkilöstökulut
 - Saa laskea osaksi hankintahintaa, kun kohdistuvat hankintaan
 - Esim. yritys ostaa kalustoa, jonka asennusta ei tilata ulkopuolelta, vaan suoritetaan itse
 - Mukaan lasketaan palkat, sivukulut ja lomakertymät

KILA yleisohje

Kiinteiden menojen lukemisesta hyödykkeen hankintameno

60 **KPL 4-luku Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät**

- Liikevaihto
- Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat
- Vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus
- Hankintameno
- Siirtosaamiset ja siirtovelat
- Pitkäaikainen saaminen ja velka
- Omat ja emoyrityksen osakkeet ja osuudet

61 Siirtosaamiset ja siirtovelat

- Siirtosaamisten- ja velkojen avulla jaksotetaan tilinpäätökselle suoriteperusteen mukaiset sellaiset olennaiset tulot ja menot, jotka eivät ole
 - Ennakkomaksuja
 - Myyntisaamisia / ostovelkoja
 - Pakollisia varauksia
- KILA 2005/1769 mukaan siirtosaamisille on tunnusomaista, että ne perustuvat itse tehtyihin jaksotuslaskelmiin, kun taas muut saamiset perustuvat ulkopuolisille annettuihin tositteisiin
- Tyypillisiä siirtosaamisia ovat
 - Ennakkoon maksetut menot, kuten seuraavan tilikauden vakuutusmaksut
 - Vakuutuskorvaukset
 - Vuosialennukset
 - Palkkoihin liittyvät erät kuten Kelan työterveyshuoltokorvaus

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

62 Siirtosaamiset ja siirtovelat

- Tyypillisiä siirtovelkoja ovat
 - Palkkoihin liittyvät erät
 - Tilikauden lopulliset, suoriteperusteiset verot (oy)
 - Maksamattomat ennakkoverot ovat ryhmässä muu velka
 - Etukäteen maksetut vuokrat tai muut sellaiset kulut, joista ei ole tullut laskua
- Jos pakollisen varauksen määrä seuraavalla tilikaudella tarkentuu, se siirretään siirtovelkoihin pois pakollisista varauksista

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

63 **Suoriteperusteisen palkan eriä**

- Peruspalkka
 - esim. kuukausipalkka tai tuntipalkkalaisen kuukauden aikana tekemät tunnit
- Lakisääteiset sekä vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja muut vakuutusmaksut
- Lomapalkkavelka
 - Loman määräytymiskausi 1.4.-31.3.
 - Huomioi myös vanhat, pitämättömät lomat
 - Loma-ajan palkka
 - Lomarahat (ns. lomaltapaluu-rahana)
 - Huomioitava myös mm. vanhempainvapaalla olevat työntekijät
- Ylityöt
 - Liukumattomat tai rahana maksettavat
- Pekkaset, tasausvapaat

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

64 **Suoriteperusteisen palkkakirjanpidon huomioita**

Muista tarkistaa ajoittain, että yritykseltä saadut tiedot ovat todella oikein

Lomapalkkaveloissa usein virheitä, jotka saattavat vaikuttaa merkittävästikin yhtiön tulokseen

Mieti, miten palkka-aineisto tositetaan GDPR:n vaatimukset huomioiden

Lukuvinkki: <https://tilisanomat.fi/palkka-ja-henkilostohallinto/palkkojen-ja-sosiaalikulujen-suoriteperusteinen-kirjaaminen>

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

65 Case: Leasingopimuksesta luopuminen kesken vuokrakauden

Yrityksellä on rahoitusleasingopimus kuorma-autosta. Vuokrasopimuksen ensimmäinen lasku oli aikanaan korotettu vuokraerä, jonka korotettu osuus on jaksotettu vuokrakaudelle ja kirjattu siirtosaamisiin. Yhtiön tilikausi on 1.1.-31.12.

Yrityksen toimeksiannot ovat vähentyneet ja leasingopimuksella oleva ajoneuvo on palautettu tilikauden loppupuolella rahoitusyhtiölle kesken vuokrakauden. Rahoitusyhtiön ehtojen mukaan yrityksen on vielä maksettava leasingvuokra seuraavan tilikauden kahdelta ensimmäiseltä kuukaudelta yhteensä 8 000 euroa. Ensimmäisen erän korotettua vuokraa on jäljellä 15 000 euroa tilinpäätöksessä siirtosaamisissa.

Miten kirjaat?

8.1.2024 ©TaloushallintoLiitto

66 Vastaus: Leasingopimuksesta luopuminen kesken vuokrakauden

Kirjanpidossa yrityksen kuluksi on kirjattava sitoumukset/kustannukset, joista ei enää synny tuloa. Yrityksen on kirjattava kuluksi siirtosaamisissa olevan erä 15 000 euroa sekä seuraavalta tilikaudelta määrätty vuokrat 8 000 euroa.

Lukuvinkki: <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/11-virhetta-kirjanpidossa>

8.1.2024 ©TaloushallintoLiitto

Pien- ja mikroyritysasetus

8.1.2024 ©Taloushallinto

68 Pien- ja mikroyritysasetuksen sisältö

- Yleiset säännökset
- Pienyrityksen tuloslaskelma- ja tasekaavat
- Pienyrityksen liitetiedot
- Mikroyrityksen tuloslaskelma ja tase sekä liitetiedot

8.1.2024 ©Taloushallinto

69 **Kuka saa soveltaa PMA:ta**

- Mikroyritys:
 - Tase 350 000 €
 - Liikevaihto 700 000 €
 - Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 hlö
- Pienyritys:
 - Tase 6 M €
 - Liikevaihto 12 M €
 - Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 50 hlö
- Päättäneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella saa ylittyä enintään yksi kolmesta raja-arvosta
- Muut noudattavat Kirjanpitoasetusta (KPA)
- Vuonna 2020 Suomessa oli 294 965 yritystä, joista 93 % alle 10 hlö työllistäviä
(lähde: <https://www.yrittajat.fi/yrittajajärjestö/tietoa-yrittajista/yrittajitys-suomessa/>)
 - Poisluettuna maa-, metsä- ja kalatalous

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

70 **Pienyrityksen kululajikohtainen tuloslaskelma (PMA)**

1. LIIKEVAIHTO 2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos 3. Valmistus omaan käyttöön 4. Liiketoiminnan muut tuotot 5. Materiaalit ja palvelut a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat aa) Ostot tilikauden aikana ab) Varastojen muutos b) Ulkopuoliset palvelut 6. Henkilöstökulut a) Palkat ja palkkiot b) Henkilösivukulut ba) Eläkekulut bb) Muut henkilösivukulut 7. Poistot ja arvonalentumiset a) Suunnitelman mukaiset poistot b) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä c) Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset 8. Liiketoiminnan muut kulut 9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	10. Rahoitustuotot ja –kulut a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä b) Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista d) Muut korko- ja rahoitustuotot e) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista f) Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista g) Korkokulut ja muut rahoituskulut 11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA 12. Tilinpäätössiirrot a) Poistoeron muutos b) Verotusperusteisten varausten muutos c) Konserniavustus 13. Tuloverot 14. Muut välittömät verot 15. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Mikroyritys saa jättää esittämättä kirjaimin merkityt alakohdat

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

71 **Pienyrityksen tase, vastaavaa (PMA)****A PYSYVÄT VASTAAVAT****I Aineettomat hyödykkeet**

1. Kehittämismenot
2. Aineettomat oikeudet
3. Liikearvo
4. Muut aineettomat hyödykkeet
5. Ennakkomaksut

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet,

erikseen kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, jotka on aktivoitu kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti

2. Rakennukset ja rakennelmat,

erikseen kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, jotka on aktivoitu kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti

3. Koneet ja kalusto
4. Muut aineelliset hyödykkeet
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

III Sijoitukset

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä
3. Osuudet omistusyhteisyhteisöissä
4. Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä
5. Muut osakkeet ja osuudet
6. Muut saamiset

B VAIHTUVAT VASTAAVAT**I Vaihto-omaisuus**

1. Aineet ja tarvikkeet
2. Keskeneräiset tuotteet
3. Valmiit tuotteet/tavarat
4. Muu vaihto-omaisuus
5. Ennakkomaksut

II Saamiset, erikseen pitkäaikaiset

1. Myyntisaamiset, erikseen pitkäaikaiset
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä, erikseen pitkäaikaiset
3. Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä, erikseen pitkäaikaiset
4. Lainasaamiset, erikseen pitkäaikaiset
5. Muut saamiset, erikseen pitkäaikaiset
6. Maksamattomat osakkeet/osuudet, erikseen pitkäaikaiset
7. Siirtosaamiset, erikseen pitkäaikaiset

III Rahoitusarvopaperit

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Muut osakkeet ja osuudet
3. Muut arvopaperit

IV Rahat ja pankkisaamiset

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

72 **Pienyrityksen tase, vastattavaa (PMA)****A OMA PÄÄOMA****I Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma****II Ylikurssirahasto****III Arvonkorotusrahasto****V Muut rahastot**

1. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
2. Vararahasto
3. Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot
4. Käyvän arvon rahasto
5. Muut rahastot

V Edellisten tilikausien voitto (tappio)**VI Tilikauden voitto (tappio)****B TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ**

1. Poistoero
2. Verotusperusteiset varaukset

C PAKOLLISET VARAUKSET

1. Eläkevaraukset
2. Verovaraukset
3. Muut pakolliset varaukset

D VIERAS PÄÄOMA, erikseen pitkäaikainen

1. Joukkovelkakirjalainat, erikseen pitkäaikaiset
2. Vaihtovelkakirjalainat, erikseen pitkäaikaiset
3. Lainat rahoituslaitoksilta, erikseen pitkäaikaiset
4. Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta, erikseen pitkäaikaiset
5. Saadut ennakot, erikseen pitkäaikaiset
6. Ostovelat, erikseen pitkäaikaiset
7. Rahoitusvelkeliit, erikseen pitkäaikaiset
8. Velat saman konsernin yrityksille, erikseen pitkäaikaiset
9. Velat omistusyhteisyhteisöille, erikseen pitkäaikaiset
10. Muut velat, erikseen pitkäaikaiset
11. Siirtovelat, erikseen pitkäaikaiset

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

⁷³ **Vaaditut liitetiedot**

- 1) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, jos poikkeavat oletusarvosta
- 2) Poikkeukselliset tuottoerät (olennaisuus huomioiden)
- 3) Tilikauden jälkeiset olennaiset tapahtumat
- 4) Arvonkorotusrahastoa koskevat tiedot
 - Pysyviin vastaaviin kuuluva maa- tai vesialueen tai sellaisen arvopaperin, joka ei ole rahoitusväline, arvonkorotus (KPL 5:17§)
- 5) Tiedot käypään arvoon merkitsemisestä (ei sallittua mikroyrityasetusta noudattaville)
 - Sijoituskiinteistön (KPL 5:2b§) ja rahoitusvälineen (KPL 5:2a§) käypään arvoon merkitseminen
- 6) Lainat, jotka erääntyvät yli viiden vuoden päästä

8.1.2024 ©Taloushallinto

⁷⁴ **Vaaditut liitetiedot**

- 7) Annetut vakuudet ja taseen ulkopuoliset sitoumukset ja järjestelyt sekä eläkevastuut
- 8) Tiedot emoyrityksestä
- 9) Lainat toimitusjohtajalle ja hallintoelimiin kuuluville henkilöille sekä heidän puolestaan annetut sitoumukset
- 10) Liiketoimet intressitahojen kanssa
- 11) Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikaudella
- 12) Omien osakkeiden ja osuuksien hankinnat ja luovutukset
- 13) Toimintakertomusta vastaavat tiedot (ei koske mikroyritystä)
 - Vain jos tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi

8.1.2024 ©Taloushallinto

75 **Vaaditut yhtiömuotokohtaiset liitetiedot**

- Pienyrityksen on ilmoitettava oman pääoman muutokset sekä hallituksen ehdotus jakokelpoisen vapaan oman pääoman käytöstä, jos se on osuuskunta tai osakeyhtiö (PMA 1:1§)
- Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä tulee ilmoittaa AKYL 9:3 § nojalla ay:n yhtiömiesten sekä ky:n vastuunalaisilta yhtiömiesten osalta:
 - Saamiset ja velat
 - Yhtiömiesten puolesta annetut pantit, vakuudet ja vastuusitoumukset
 - Yhtiösopimuksessa sovittu yhtiöpanoksen määrä ja yhtiömiesten yhtiöpanostiedot
- Toiminimi ei kuulu PMA:n piiriin
 - KPL 1:1§ kuitenkin määrittelee, että mikäli tmi on tilinpäätösvelvollinen, se noudattaa mikroyrityksen tilinpäätössääntöjä

8.1.2024 ©Taloushallintoliitto

76 **Harjoitustehtävä: pienyrityksen liitetiedot**

Perehdy PMA:han ja mieti, tuleeko liitetieto antaa seuraavissa tilanteissa:

- 1) Yrityksen varasto on arvostettu lifo-periaatteen mukaan
- 2) Yritys on aktivoinut kehittämismenoja ja poistoaika on 15 vuotta
- 3) Yrityksen omistama sijoituskiinteistö on arvostettu käypään arvoon
- 4) Yrityksen hankkimaan tuotantolaitteeseen on aktivoitu hankintahinnan lisäksi rahti- ja asennuskulut
- 5) Yrityksen hankkima alle 3 v kalusto on kirjattu hankintatilikauden kuluksi
- 6) Yritys on ostanut emoyhtiöltä hallintopalveluita käypään hintaan

8.1.2024 ©Taloushallintoliitto

77 **Vastaus: tuleeko liitetieto antaa?**

- 1) Yrityksen varasto on arvostettu lifo-periaatteen mukaan
-> kyllä, oletama on fifo
- 2) Yritys on aktivoinut kehittämismenoja ja poisto-aika on 15 vuotta
-> kyllä, oletama on 10 vuotta
- 3) Yrityksen omistama sijoituskiinteistö on arvostettu käypään arvoon
-> kyllä, oletama on hankintahinta tai sitä alhaisempi käypä arvo
- 4) Yrityksen hankkimaan tuotantolaitteeseen on aktivoitu hankintahinnan lisäksi rahti- ja asennuskulut
-> ei, vain välillisten menojen aktivoinnista annetaan liitetieto
- 5) Yrityksen hankkima alle 3 v kalusto on kirjattu hankintakauden kuluksi
-> ei
- 6) Yritys on ostanut emoyhtiöltä hallintopalveluita markkinahintaan
-> lähtökohtaisesti ei, koska intressitahon kanssa tehty liiketoimi on suoritettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Jos kuitenkin hankintoja on niin paljon, että ne vaikuttavat tilinpäätöksen antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan, tulee tieto antaa.

8.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

**Tutustu pienen
osakeyhtiön
esimerkkitalin-
päätökseen**

8.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

79 **Suojasatamasäännös**

- KPL mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen varoista ja veloista, taloudellisesta asemasta ja tuloksesta
- Näin ollen mikäli pienyritys tekee tilinpäätöksensä KPL ja PMA:n mukaan ja siitä huolimatta tilinpäätös ei anna oikeaa ja riittävää kuvaa ilman lisäselvityksiä, tulee sellaisia antaa
- Mikroyrityksellä on kuitenkin ns. suojasatamasäännös (PMA 1:3§)
 - Jos mikroyritys on laatinut tilinpäätöksensä KPL ja PMA mukaan, se ei tarvitse antaa näiden ylimeneviä lisätietoja
 - Kuitenkaan virheellistäkään tietoa ei saa antaa eli tilinpäätös ei saa johtaa tahallisesti harhaan
 - > suojasatamasäännöksen merkitys käytännön elämässä??
- Luvuvinkki: <https://tilisanomat.fi/yritysjuridiikka/pien-ja-mikroyrityksen-tilinpaatokset-yhtalaisyydet-ja-erot>

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

80 **Kotiläksyksi**

- Lue Liikekirjanpito-teoksesta ainakin luku 9 Tilinpäätös
- Perehdy Kirjanpitoasetukseen
- Kuuntele webinaari tase-erittelyjen merkityksestä <https://youtu.be/ABMJkSm0WNE?si=i58QoojQ1z1dr6MF>
- Lue artikkelit:
 - <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/tunnista-lahipiiritapahtumat>
 - <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/virheita-tilinpaatoksessa-pitaako-korjata>

Lisälukemista

Tilisanomien
kirjanpitokoulu
(viisi osaa,
julkaistu 2016-2017)

Hyvä tilinpäätöstapa
pienille yrityksille

8.1.2024 ©Taloushallinto liitto

**Tsemppiä lukemiseen,
muista levätä välillä!**

